

Meertaligheid in Fryslân

Fryslân is één van de twaalf provincies van Nederland. Als enige provincie is Fryslân een officieel tweetalige provincie. Beide rijkstalen, het Nederlands en het Fries, zijn hier in levend gebruik. De Provincie en het Rijk hebben een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het waarborgen van de Friese taal. Daarom worden er afspraken gemaakt over het voeren van taalbeleid.

Voor de huidige periode staan die afspraken vastgelegd in de Bestuursafpraak Friese taal en cultuur (2001-2010) en het Uitvoeringsconvenant (2007-2010). Naast Provincie en rijk houden de meeste Friese gemeenten zich ook bezig met taalbeleid op lokaal niveau.

Het Provinciaal bestuur van Fryslân vindt dat het Fries kansen moet krijgen, en streeft binnen haar taalbeleid naar gelijkwaardigheid en gelijkberechtiging. Om bij het taalbeleid zo goed mogelijk te kunnen inspelen op de huidige taalsituatie is er in januari 2007 een grootschalig taalonderzoek gehouden. De uitkomsten van dit onderzoek worden in de Fryske taalatlas weergegeven: een visueel overzicht van het beheersingsniveau en het gebruik van de Friese taal onder de inwoners van Fryslân. Lees [hier](#) meer over wat er in de Friese taalatlas staat...

Fryslân heeft zo'n 640.000 inwoners

Bijna allemaal kunnen ze het Fries verstaan, waarvan de meesten goed of zeer goed. Ongeveer driekwart van de Friezen kan het Fries spreken en lezen, al ligt het niveau van het spreken wel hoger dan dat van het lezen.

Slechts een kwart van de inwoners van Fryslân kan het Fries schrijven, waarbij 10% aangeeft dit goed of heel goed te kunnen.

De beheersing van de Friese taal lijkt tussen 1967 en 1980 te zijn afgenomen, maar sinds 1980 te zijn gestabiliseerd (kunnen verstaan en spreken) of te zijn toegenomen (lezen en schrijven). Het Fries wordt door alle leeftijdscategorieën goed verstaan. De onderlinge verschillen hierbij zijn klein.

Fryslân heeft drie gemeenten waar nog actief een streektaal wordt gebruikt: Oost- en Weststellingwerf en het Bildt. Daarnaast zijn er vier stadsgemeenten: Leeuwarden, Harlingen, Sneek, Bolsward, waar naast Nederlands en Fries nog het Stadsfries wordt gesproken. De aanwezigheid van de streektaal of het stadsfries kan de lagere beheersing van het Fries in deze gemeenten verklaren. In de nota streektalen (2004) heeft de Provincie Fryslân een stimulerend en volgend beleid voor het Bildts en het Stellingwerfs onder woorden gebracht. De gemeenten Het Bildt en Oost- en Weststellingwerf zijn de eerstverantwoordelijke overheid voor respectievelijk het Bildts en het Stellingwerfs.

De gemeenten waar het Fries het best wordt beheerst, zijn plattelandsgemeenten zonder stedelijke kern. De positie van het Fries is op het platteland een stuk sterker dan in de meer verstedelijkte gebieden.

54% van de inwoners van Fryslân heeft het Fries als moedertaal. Onder de moedertaal verstaan wij in deze quick scan de taal waarin de respondent is opgevoed. In 1994 was dit nog 57%. Het aantal inwoners van Fryslân met het Nederlands als moedertaal is in dezelfde periode toegenomen van 31% naar 35%. Het Nederlands lijkt zich als moedertaal dus langzamerhand uit te breiden, ten koste van de Friese taal, maar vooral ten koste van de streektalen.

Naast de verschillende autochtone talen (Fries, stadsfries, streektalen en Nederlands) wordt door een paar procent van de inwoners ook een allochtone taal gesproken. De meeste 'nieuwe Friezen' wonen in de steden, zodat daar ook meer immigrantentalen worden gesproken. Een groot percentage van de allochtonen kan het Fries redelijk goed verstaan.

De Friese taal wordt daarnaast (in andere varianten) ook gesproken in de Friese gebieden Seelterland (Ostfriesland) en Nordfriesland, die officieel onder de Duitse staat vallen.